

narodu ne zagrěšil, je trěba, da človek veliko skusi, da ljudi dobro pozna, da je močen na duhu i samostalen: Ako je temu taka, bi iměla nas naša věra i naša věst gnati, nobeden narod ne opisati i soditi ali pa se tega děla umno, trezno i ponižno poprijeti. Skušnja vendar učí, da se vsi pisatelji, ki očitno od narodov i dežel pišejo i govoriyo, na čelem književnem polju nobene rěči tako hitro i lahko ne lotijo, kakor ravno ljudi i narode opisovati. Da so posebno ptuji pisatelji, ki so od Slavjanov pisali, rěs tako ravnali, to izpričati, se tukaj podstopim — le primoran in boječ — od te za me svete rěči, najbolj ko vēm i znam, některe besěde napisati.

Vsaki Slavjan, da le količkaj ktero u ptujem jeziku pisano knjižico u roko vzeme, — koliko jih je, ki to vsak den storijo, — vsaki Slavjan mora se že popred pripraviti, da bode u njej vidil, sebe i svoj narod ziměrajau. Dve tretjini vsih takih knjig, ki od Slavjanov sploh ali od kakega slavjanskega kolěna pišejo, ne zaderžijo nič družega, kakor to, kar značaj (karakter) slavjanskega naroda gerdi i znižuje. Ni naroda na světu, s kterim bi se bilo tako neusmiljeno ravnalo, kakor s Slavjani.

Nevědni ali pristranski pisatelji i popotniki, ki so slavjanski narod opisovali, so ga ob čest i poštenje pripravili, ga s sramoto obsuli. Ta štrena je strašno zmedena i zamotana. Jaz hočem si prizadeti, Slavjane sploh resnično opisati, i to imenitno rěč razjasniti.

Telesne vlastnosti Slavjanov so različne, kakor je podnebje (klima) različno, u kterem različna slavjanska kolěna prebivajo. Sploh so Slavjani sřědnje postave, lěpo izrašćeni, imajo močne kosti, terdne i gibljive mišice (lakte) i žile. Rumene (plave, blonde) lase najdeš pri vsih Slavjanih, posebno pa pri otrocih; samo pri južnih Slavjanih se je u tem nekaj spreoběrnilo; da se je pa to spreoběrnilo, je manj natara (narava), kakor človeška umetnost storila. To, da imajo Slavjani sploh rumene lase i bělejšo kožo, to priča, da so oni že od začetka ali pa saj dolgo u merzlih, sěvernih krajih prebivali. Zdě se, da so izhodni, sěverni i zahodni Slavjani naj bolj i naj čistejši, južni Slavjani pa naj manj obćna i navadna znamenja slavjanskega naroda na sebi ohranili.

(Dalje sledi.)

Slovenski običaji.

Šapanje, botrinstvo, žlahta, bratinstvo.

Na den nedolžnih otročić grejo fantiči po vesi šapat, to je, grejo od hiše do hiše s smerekovo vejico hišne ljudi tepst, srečo i zdravje jim zraven želeč blizo takole:

Šíp, šap! Bog daj vam srečo in zdravje,
Da bi bli veseli, ko tičice v gojzdi,
Zdravi, ko ribice v vodi,
Močni, ko medved v gori,
Da bi meli toliko otročič,
Kolikor ima vejica veršič . . .

Za šapanje se šapovcem da šaplja, to je, različno sadje, jabelka, orhi, hruške i take stvari.

Na novega leta den pri Zili duri tiščé, to je, kadar človek od božje službe domu dojde, ga v jispo ne pustè, temoč derzé duri zaperte i kličéjo iznotra: Rěšite se novega leta! Rěšite se novega leta! On mora tada nekaj novega povědati, bodi karkoli hoče, da ga u jispo pustijo.

Na cvětno nedělo se nese prajtelj (Palmbusch) v cerkov. Pri Zili je velik, se vzeme čela mlada sremsa, med vejovje se svežejo muzare, vejice oljkine i lavorove i smerlinje (borovica), na veršiče se natakne polno rudečih jabelk, več jih je, lěpsi je.

O velikonoči (o vuzmi), nesejo dečle v Rožju svojim ljubim i dragim znancem šartelj (Reindling, Kuchen) i dvě rudeči jajci, — pa dečla ne smě iti sama, bi se ne spodobilo, temuč vzeme seboj jedno izmed svojih prijateljic, ktera jo spremlja, ali kakor se to po rožiško reče: ona ji gre za psa.

Botri (kumi) dajejo o velikonoči svojim kumičem i botre (kume) svojim kumicam pri Zili krap (Strutz) u Rožju šartelj pa rudeča jajca, ktera se imenujejo v Štajerskej: pirhi. To se jim daje dokler v sv. zakon ne stopijo. Jedenkrat se da otrokom tudi tenko kerstno srajščice s černjelo žogico (s rudečo verpco) i s prunimi špericami na rokavih.

V obče imajo Slovenci botrinstvo (kumstvo) i žlahto v velikej časti. V Koroškej derže za velik grěh, preparati se s botrino i ako někdo pripověduje, da se je s kumom prikarjal, vsigdar žaleč pristavi: In vidite, š njim sva si še kotrina. Odtod je slovenska poslovice: Ženi se bližje ko moreš, botrini se dalje ko moreš — kakor bi rěkel, da bodeš nevěsto dobro poznal i da se ne bodeš s botrino preparal. Boter s botro, to je, kum s kumo, bludno grěšiti, se šteje med tri naj večje grěhe, zato se reče v jednej pěsni iz Goričan pri Zili imenovanej: Zlata češčena si Marija — da je děvica Marija duše iz vic klicala i:

Vse duše so gori shajale,
Samo tri so notre ostajale,
Še tiste so močno zdihvale in jokale.

Kaj je tistim trém dušam blo ?

Jena je koter s kotro grešila,

Jena je družje vmorila,

Jena je na Bogu obupala.

Ta misel je po čelej Slovenii znana, najšel sem jo tudi na Gomilskem v Štajerskej i. g. Drobnič je blizo Sloven-Bistrice slédečo pésem zapisal :

Leži mi leži poljece
(Prek polja mi leži cesta.)

Za cestoj mi stojaj cerkva,
(V cerkvi mi stojijo votarji trije.)

Ti prvi je križa božiga,
(Ti drugi je Florjana svetiga.)

Ti tretji je ta sveta večna luč.
(Vžgi nam Marija nebeško luč.)

Zviraj mi, zviraj studenčina,
(V studenčini mi plavajo duše tri.)

Ta perva je duša le tota,
(Kera je na Bogi cagala.)

Cagati nas vari sam večni Bog,
In ta sveta večna luč,
Vžgi nam Marija nebeško luč.

Ta druga je duša le tota,
(Ker boter s botroj pregreši.)

Grešiti nas pa varji sam večni Bog
In ta sveta večna luč,
Vžgi nam Marija nebeško luč,

Ta tretja je duša le tota,
(Ker družje družje vmori.)

Vmoriti nas pa varji sam večni Bog
In ta sveta večna luč.
Vžgi nam Marija nebeško luč.

Saj se zvoni no se glasi
(Po totim celim kersanskim.)

Sveta je sveta večna nebeška luč,
(Vžgi nam Marija nebeško luč.)

(Dalje sledi.)

Kratek navod v številoslovje.

(Spisal S. R.)

Vidil sem čez deset lét v Terstjanskih šolah tako podučevati, da je nauk veliko dobrega in veselega sadja donesel. Kar sem tam s dobrim uspehom izpeljavati vidil, bi rad vsim učiteljem svoje ljube domovine priporočil. Še nam mēnkajo bukvice, ktere bi pokazale, kako bi bilo naj boljše in naj hitrejše učence iz glave rajtati učiti. Za tega voljo pri tem nauku še kjer bodi na kej napčnega naletimo, in vidimo, da veliko učiteljev te nauk še clo nič ne pozne, ali pa da se pri njem tako obnaša, da sebe in otročiče brez dobrega sada muči.